

Schreiner Dénes

MINT AKI VISSZAADJA, MIT MÁSTÓL ELRABOLT

„Nos, kezdedbe adom mindenét, amije van”
(JÓB KÖNYVE)

„Az ostrom után egy év kihagyással mehettem középiskolába, kezdte gyónását az öregember, nevet, ugyebár, nem mondhatok, de nem is ez számít. Volt vagy hetven már, én még kezdő káplán a Szent Romuald-plébánián. Nagy, kövér, vörös fejű plébános alá osztottak be, hirtelen haragú, érzelmeskedő ember, néhanapján még politizált is a szószékről, de engem valamiért szeretett. Frissen vasalt volt a reverendám, büszkén viseltem. Az első gyóntatásra készülődtem, ám hiába magoltam be jó előre a bűnlajstromot és a penitenciás listát, igencsak ideges voltam. Hogy nekem fogja valaki megvallani a bűneit, nekem nyílik meg, taknyos sihedernek, aki épp csak kikerült a teológiáról. Jól tudtam persze, hogy valójában a Jóistennek fog gyónni, dicsértessék a Jézus Krisztus, de azért mégis az én közvetítesemmel, az én fülem és az én szám által. Habár a szemináriumban társaimmal néhányszor már eljátszottuk a dolgot, de az éles bevetés azért más, ahogy gyóntatási kurzusvezetőnk, Bildegád atya megjósolta. Csapataink harcban állnak a Sátánnal, tette hozzá hunyorogva, s mi készek voltunk bármilyen áldozatra.

Előző este izgatottan találgattam, ki lehet vajon az első. Hány éves lesz, hogy fog kinézni, mik lesznek a bűnei. Meg hogy egyáltalán férfi lesz-e vagy nő az illető. Későn és nehezen aludtam el, egész éjjel forgolódtam, gyakorta felriadtam saját kiáltozásaimra.

A plébános, akinek már nagy rutinja volt a dologban, nyugtatgatott. Nem lesz semmi gond, csak türelmesen hallgassam végig az emberem. Ne sokat kérdezzek, ne pofázzak bele, hagyjam, hadd nyíljon meg magától. Utána megy, mint a karikacsapás, épp csak rá kell kicsit segíteni, terelgetni a gondolatokat, mankót nyújtani az emlékezetnek. Higgyem el, olyan ember nincs, akinek ne lennének bűnei, temérdek méghozzá, akár-mekkora szentfazék az illető. Kicsit meglepődtem a szavain, nevetgéltem összevissza, de ő rendületlenül folytatta. Hogy némelyik szinte naponta idejár, azt hihetnénk, alig van vétkük, épp csak valami kihágás, torkosság, mogorvaság, ilyesmi. Ezért is csinálják, inkább többször aprót, mint egyben az egészet, mert az szörnyű lenne. Kibírhatatlan, szótagolta indulatosan. Ám csak figyeljem meg, még ezeknek az ájtatoskodóknak is mennyi minden nyomja a lelkét. A múltkor az egyik még azt is meggyónta, hogy kitekerzte a csirke nyakát, szabadkozott, jöttek a pesti rokonok, hát mit csinált volna. Mondtam, ne félj, gyermekem, mennybe jut az a kis dög, de ő csak szipogott tovább. A másik meg véletlenül összetörte az ura éjjeliedényét, vittem ki, aztán megbotlottam vagy mi, tudja, reggel még olyan csipás az ember, vallotta be restelkedve. De a legistenesebb az a jámbor asszony volt, folytatta a plébános, aki este elfelejtette bevenni a gyógyszert, másnap meg rögtön eljött meggyónni. Szabadkozott, hogy először a doktor úrhoz sietett, de az vasárnaponként mindig délig alszik, nem is nyitott ajtót, csak kiüvöltött valami cifrát. Én tréfásan meg is kérdeztem, csak nem a Cavinton volt az, szépségem, de ő csak mondogatta, hogy lelkecském, az orvosság nekem olyan, mint az ostya, a Krisztusnak a teste, azzal nem szabad játszani. Na, erre aztán elszégyelltem magam, alig mertem ránézni.

Mert hogy a végén rájuk kell nézni, emelte fel a hangját a plébános, ez a legfontosabb, ezt ne felejtse el, fiatal barátom. Addig semmiképp, csak a végén, mikor kirovód a penitenciát. Előtte átpillantasz a rácson, belenézel egyenesen a szemükbe, és rögtön kimondod, ami az eszedbe jut. Hogy mi legyen a büntetés. Előbb nem, akármit is tanultál azon a flancos egyetemen. Mert az okosok nem értenek az egészhez, úgy csinálnak, mintha ez az egész valami adok-kapok lenne, egy automata vagy mi, amibe bedobják a bűnöket, aztán kijön a büntetés. Hát én nem hiszek ezekben a táblázatokban, dörögte a plébános, láttam, kezdi elönteni a méreg. Mit képzelnek a teológus urak, talán van a bűnnek valami istentelen matematikája? Akkor miért nem számológépet raknak a gyóntatószékbe, kalkulátort? Az egyszerű, mezei papok helyett, mint mi vagyunk. Jól megnézhetnék magukat, mi lenne abból, ribillió, kérlek szépen, ribillió, kiabált a főnök most már céklavörös fejjel, megijedtem, még a végén elpattan valami benne. De ő elképedt arcomat látva gyorsan lehiggadt, és igen halkán folytatta. Testvérem, hidd el, a bűnnek megvan a maga különös lélektana, hogy ne mondjam, misztériuma, és az nincs a könyvekben. Mert az az arcban van, a bűnös tekintetében, abból kell kiindulni. Csakis abból a pillanattól, amikor a bűnös befejezi bűnei felsorolását, elhallgat, és kérdően rád néz. Na, akkor kell villámgyorsan dönteni, a nemjóját, rögtönözni, ha tetszik, mert ha az a pillanat elmúlik, már késő lesz, nem lehet mit tenni. Hiába veszed elő a listát, lapozod fel a kiskátét, elszalasztottad a lehetőséget. Eltoltad, érted? Hiszen a pillanat soha nem tér vissza, szerencsétlen bűnösöd meg nem kap valódi feloldozást, bármit szabj is ki rá. Nem kapja meg, ami éppen neki kell, ami egyes-egyedül neki van címezve abban a szent pillanatban. Mert a pillanat igenis szent, mondhatnak nekem bármit ott fönt, a Vatikánban, engem nem tudnak átverni. A pillanat, amelyben a bűnös szemébe nézhetsz és ő a tiédbe, ugyanis egyfajta kegyelmi állapot. A bűnös arca a szent pillanatban a legszebb, amit el lehet képzelni, soha nem láttam még gyönyörűségebbet, fejezte be a plébános elérzékenyülve. Ezért vagyok szerelmes a gyónásba, báránycám, még a gyóntatószékbe is, naponta eljövök végigsimítani az oldalát, megszagolni a kőrísa kemény illatát. Nekem ez az illat a mindenem, néha titokban meg is csókolgatom, Isten bocsássa meg, vagy csak lopva rápillantok a szentbeszéd alatt, ott van-e még. Hogy vár-e engem, vágyakozik-e rám, szegény bűnösre, Isten szolgáljára, aki szerelmes a pillanatba, mit benne átélhet.

Jó korán felkeltem, fogat mostam, megborotválok, mégiscsak meg kell adni a módját. Magyarázhatott nekem az öreg bármit, én úgy vélekedtem, az a legbiztosabb, amit megtanultam. Szépen letisztáztam még az éjjel a bűntáblázatot, betekertem egy vászonba, és elrejtettem a reverendám mélyére, soha nem lehet tudni. A doktorátusra készültem, ám mielőtt tanulmányaimba foghattam volna, kiküldtek terepre, ahogy az előjáróm mondta a szemináriumban. Gyakoroljam csak kicsit a hivatást, aztán jöhetnek a magasabb stúdiumok. »A pszichológiai megközelítés téves volta a kortárs bűnteológiában« címmel készültem disszertációt írni, nem kevés olvasmány, kijegyzetelt szakcikk volt már mögöttem. Témavezetőm, nagytiszteletű Rázor kanonok, címzetes egyetemi tanár, Rómába szánt engem, és összeköttetései révén elintézte, hogy a következő évtől ott tanulhassak. Bizonyos szakirodalmakhoz csak az Örök Városban lehet hozzáférni, magyarázta, a vatikáni könyvtár egy kincsesbánya, nem beszélve Dino Peccati állandó közelségéről, vigyázó tekintetéről. Peccati világhírű erkölcsteológus volt, a téma legnagyobb szaktekintélye a világon, számos könyv és tanulmány szerzője, konferenciák állandó résztvevője. Ráadásul kiváló előadó és nagyszerű adomázó hírében állt. Az akkor

legfrissebb és legelfogadottabb bűnfogalom és büntetéstán az ő nevéhez fűződött, publikációk sora hivatkozott rá, vaskos kötetei megkerülhetetlenek voltak mindenki számára. Ő dolgozta ki a bűn úgynevezett *teoracionalista* felfogását, mely a bűnös értelmére apellált, abból kiindulva, hogy a büntetés egyfajta tanítás, a gyóntatás így mini bűnkurzusként értelmezhető, ahogy teológiai bestsellerében frappánsan megfogalmazta. Rázor atya még azt is hozzátette, vigyázzak az én plébánosommal, mert kissé elhajló nézetei vannak, és ő maga szintén hajlamos a túlzásokra. Fiatalabb korában valami kétes dogmatikai botrányba is belekeveredett, ezután távolították el az egyetemről. Állítólag még a bűn ontológiai pozitívását is megkérdőjelezte, amilyen nyughatatlan volt a természete. Végül megúsza a nyilvános megszégyenítést, néhány év pihenőidő után újra misézhetett abban az eldugott faluban, ahová helyezték. Úgy tűnik, mára már kicsit lehiggadt, enyhült meg a végén az atya, talán még tehet valamikor az egyháznak némi szolgálatot, ezért is küldünk oda, kicsit puhatold ki, hányadán állunk most vele.

Tudja, jóképű fiatalember voltam, folytatta gyónását az öreg, a lányok bolondultak értem, én meg játszottam velük, hetegtem, ahogy a magamfajta dandyk művelték akkoriban. Volt egy néma lány is az osztályban, valahogy elintézték, hogy odajárhasson. Képzelve belém szeretett a szerencsétlen, nem tehettem róla, de nem is tettem ellene. Valahogy imponált nekem, szórakoztatott, ahogy futott utánam, talán még hitegettem is egy kicsit. Eszem ágában sem volt komolyabban udvarolni neki, voltak ott csinosabbak is, épp csak flörtöltem vele. Levelet küldözgetett szegénykém, virágokkal, szívecskékkel, könnycseppel, ahogy az ilyen lányok szokták. Valósággal üldözött a szerelmével, én nem mondtam se igent, se nemet, ő meg egyre jobban belém habarodott. Évekig ment ez, az érettségi után aztán másik városba kerültem. A végén még az állomásra is kijött, integetett, szaladt a vonat után, próbált valamit kinyögni, de csak olyan idétlen nyöszörgést hallatott, tudja, atyám, amilyet ezek adnak ki néha. Végül nem bírta tovább, teljesen kimerülve megállt, és csak nézett utánam csendesen.

Soha többé nem láttam, el is felejtettem az egészet teljesen. Munkába álltam, nemsokára megnősültem, az asszony szinte rögtön teherbe esett. Nagyon vártuk a babát, berendeztük neki a kisszobát, kerítettem járókát, babakocsit, olyan régifajtat, nagy halom ruhát is összegyűjtöttünk innen-onnan. Hogy eljött az ideje, bevonultunk a kórházba. Feleségem igen hosszan vajúdott, én meg a folyosón virrasztottam. Mikor a szülőorvos kilépett az ajtón, felpattantam, bár már alig álltam a lábamon. Fiú, kezdte lassan, tagoltan, de van egy kis probléma. Komplikációk adódtak, valószínűleg nem lesz egészséges. Sírtaim örömben-bánatomban, reménykedtem, hogy meg tudják gyógyítani a csöppséget. Ám ahogy telt-múlt az idő, egyre világosabbá vált, hogy nincs orvosság. A szülés alatt történhetett valami, süketnémán jött a világra, a keze is csak lógott, nem nagyon tudta mozgatni. Évekig jártunk vele egyik orvostól a másikhoz, logopédiára, gyógytornára, mindenhová, de hiába. Olyan csenevész volt szegénykém, sutácska, isten nyugosztalja.

Az öregember elhallgatott. Láttam, hogy mondani akar még valamit, de küszködik vele. Lopva kipillantottam a résnyire nyitva hagyott ajtón, vár-e még valaki. Nem számítottam rá, hogy az egész életét elmeséli majd, pont az első, úgy hittem, csak felsorolja a bűneit, erre tessék, nekem kell nagy nehezen kihámoznom belőle a lényegét. Dél körül járhatott, meg is éheztem egy kicsit, ebéd után neki akartam ülni Peccati legújabb könyvének, az esti ájtatosságig haladnom kellett vele. Már épp javasolni akartam az öregnek, hogy fogja rövidebbre a dolgot, nyugodtan szorítkozzon csak a bűnökre, mikor újra megszólalt.

Néhány évet élt csak, két kis kezét megtanulta valamennyire mozgatni, de beszélni egyáltalán nem tudott. Minket azért felismert, nyögött, nyöszörgött, mikor meglátott, boldogan kalimpált összevissza. A pap azt mondta a temetésén, olyan volt, akár egy aprószent, egyenesen a mennybe fog jutni, ne szomorkodjunk hát. Ártatlan volt, büntelen, fejezte be a gyászbeszédet, a Jóisten mindig tudja, mi a terve, de az ő útjai kifürkészhetetlenek, bele kell hát nyugodnunk a megváltoztathatatlanba. Másik városba költöztünk aztán, jó messzire, hál' istennek kaptam munkát az üzemben. Nyugdíjba is onnan vonultam, néhány éve költöztem ide a faluba, a feleségem halála után.

Rémlett már, hogy a plébános beszélt valamit az öregről, mikor ideérkeztem, de ezeket nem említette. Rövid jellemzéseket adott mindenkiről, mire vigyázzak, kitől tartsak, ki az, akire számítani lehet, ha ketten nem győzzük a munkát. Van itt egy idős úr, magyarázta, angyali pofa, a gyerekek imádják. Egymagában él, asztalos volt hajdanán, de egy ideje ő harangozik nálunk. Amolyan önjelölt sekrestyésféle, az öreg Levinszky már amúgy sem bír felmenni a toronyba. Besegít ebben-abbban, noha nem fiatal, de szívós teremtés, meg se kottyán neki. Száz évig fog élni, olyan fajta. Csak valahogy elég szótlán, mogorva természetű, szinte csak a kölykökkel beszélget. Nem vállalhattak gyereket a feleségével, úgy mesélte, aztán kifutottak az időből. Biztos ezt pótolja be, láttam már ilyet nemegyszer. Gyónni nem jár, nincs is nagyon mit, mosolyodott el a plébános, látod, fiam, van azért kivétel minden alól. Legfeljebb a mogorvasága, de hát istenem, nem vagyunk tökéletesek, nem is nagyon erőltetem a dolgot.

Az atya sorra vett majdnem mindenkit, nem volt olyan nagy a falu, röviden, de velősen bemutatta a jónépet. Én figyeltem, jegyzeteltem magamban, jó tudni, mikor lesz szükségem valami információra. Végül hozzátette, hogy gyónási titkokról persze nem beszélhet, így aztán felejtsem el az egészet, egy kalap szart sem ér ahhoz képest, ami ott bent történik. Mert arra nem lehet felkészülni, öcsém, kacsintott rám, az maga a csoda, a megtestesült misztérium. Már kezdtem aggódni, hogy megint üvöltöni kezd vagy érzélgősködni, ahogy szokott, de váratlanul faképnél hagyott, és besietett a templomba.

Hát, tudja, tisztelendő atyám, én most jöttem rá valamire, mormolta az öreg. Nem volt az véletlen az én fiammal, engem büntet vele a Jóisten ifjúkori botlásomért. Még a feleségemnek se meséltem el, mondom, kiment a fejemből teljesen a dolog. Ha akkor eszembe jut, tán fel is kötöm magam. De mit csináljak most vén fejjel, jól megvert a Mindenható, hogy életben hagytott, hadd bűnhődjek minél tovább.

Éreztem most, hogy végre eljött az én időm. Közbeavágtam, mondván, hogy az öngyilkosság halálos bűn, felejtse el, mert a szabályok szerint még csak el se temethetjük, hogy fog akkor békében nyugodni. Egyébként meg amit mondott, teológiailag teljesen hibás. Én feloldozom az ifjúkori vétke alól, de a beteg gyerekről nem ő tehet, ezt verje ki a fejéből. Mert lássa be, nincs egyértelmű kauzális összefüggés bűn és büntetés között az életben, különben nem menne annyira jól a sok bűnösnek, az ártatlanok meg nem szenvednének. Ne e világon keresse az igazságszolgáltatást, hanem a túlvilágon, immanencia helyett transzcendencia, ez a helyes megközelítés, itt a földön egyáltalán nem bizonyítható semmiféle kapcsolat tett és következmény között. Márpedig csak a szilárd lábakon álló érvelésre hagyatkozhatunk, hadartam lelkesen, hacsak nem akarunk ósdi, túlhaladott elméletekhez visszatérni. Az egyház nagy dogmatikai megújulás előtt áll, mondhatni forradalmi változások előtt, korszerű, tudományosan is megalapozott nézeteket kell kidolgoznunk, őskori eszmékkel nem megyünk semmire a mai világban.

Felejtse el ezt a büntetősdit, Isten nem így működik, hanem összetettebb módon, kis utánajárással erre mindenki rájöhet. Ha akarja, készítek egy táblázatot, ajánlottam fel végül, konkrét adatokkal, melyek alátámasztják a mondandómat. Legalább tanul valamit, én meg azért vagyok itt, hogy segítek.

Az öregúr arcán láttam az értetlenkedést, ahogy átpillantottam. Nem érti, amit mondok, új vagyok még, meg kell szoknia, ahogy majd a többieknek is. A plébános biztos nem fejtette ki ezt nekik, talán még maga sem jutott el idáig, ki tudja, mivel traktálhatta őket eddig. Még jó, hogy van valaki, aki elmagyarázza, rossz belegondolni, máshol mi lehet, ahol megrekedtek ezen a szinten. Gyorsan feloldoztam hát az öreget, kapott tíz Miatyánkot meg egy kis olvasnivalót, elégedetten távoztam a gyóntatószékből. Hogy adhattam valamit, hogy előmozdíthattam a megújulást. Szerencsére nem tartott fel senki, siettem ebédelni, aztán jöhetett Peccati könyve, izgalmasnak ígérkezett a délután.

Idővel aztán kiismertem magam a faluban. Szép sorjában eljött mindenki, elbeszélgettem velük, tanítgattam őket erre-arra, elmagyaráztam néhány dolgot. Reméltem, fent is hírét veszik a tevékenységemnek, biztos, ami biztos, egy-egy levélben röviden tájékoztattam őket. De a plébános ügyében alig jutottam előre, nem nagyon akaródzott neki az egyházzal beszélni, mindig csak a gyónást ajánlotta, az volt a mindene. Kicsit szégyelltem magam ezért, mert elmaradoztak tőle a hívek, szinte mind átjött hozzám, nálam akart feloldozást. A fiatalabbak már egyáltalán feléje se néztek, egy-két öregaszony meg öregember maradt csak hűséges hozzá, a tanulatlanabbak közül. Rossz volt nézni, ahogy sokszor óráig ült egymagában a gyóntatószékben, de senki nem kereste fel. Néha szándékosan beteget jelentettem, elfoglaltságaimra hivatkoztam, hogy ő legyen kéznél, de semmit nem ért, hazaballagtak, hogy majd visszajönnek legközelebb, de a plébánoshoz már nem akartak menni. Rázor atya nem győzött csodálkozni, jól ismerte a főnök szenvedélyét, el is küldte annak idején hozzá néha egy-egy emberét, hátha kikotyog valamit gyóntatás közben. Nem sokra mentek vele, ahogy írta, még a poloskával is megpróbálkoztak, de semmi lényeges. Kiderült, a plébános szinte egyáltalán nem szól egy szót sem gyóntatás alatt, végig a hívek hosszú, érdektelen vallomását hallották, aztán egy végtelennek tetsző, eléggé idegesítő hallgatás, majd az atya dörgedelmes hangja, teljesen légből kapott penitenciák, indokolatlanul enyhe vagy éppen váratlanul súlyos vezelelések, miket önkényesen kirótt. Én azért védtem az öreget, hisz megszerettem közben, meg sajnáltam is egy kissé, hogy nem vitte többre. Csak azok az átkozott dühkitörések és káromkodások ne lettek volna. Mondta is tisztelendő Rázor atya, hogy ez azóta van, mióta idevezényelték, azelőtt roppant választékosan beszélt, soha nem lehetett kihozni a sodrából. Együtt végeztek anno a teológián, barátságuknak és szoros munkakapcsolatuknak az ominózus ügy vetett véget, melyben ő volt a koronatanú, de bármennyire szerette a társát, az igazságot mégsem tagadhatta le az Úr Jézus szent színe előtt. Mert mindig az igazságra kell törekednünk, fejezte be határozottan lelki vezetőm, a színtiszta igazságra, bármily fájdalmas is az a gyengébbeknek.

Egyvalaki nem jött soha hozzám, még a miséről is elmaradozott, éspedig az én öregem. Felhagyott a harangozással, mindig kimentette magát valamivel, jószerével a templom felé se nézett. Kezdtém érezni, valami nincs rendben, valahol hibádzik a dolog, mert erre még nem volt példa. Kérdeztem a plébánost, de ő sem látta, meg is lepődött, miért tűnt el ily hirtelen. Tudtam, hogy nem szeghetem meg a titoktartási kötelezettséget, Rázornak is a lelkére kötöttem, el ne áruljon nekem semmit azokból a hang-

anyagokból, pedig furdalt a kíváncsiság. Elhatároztam, hogy név nélkül mesélem el, kicsit torzítva a dolgon, mintha mással esett volna meg az egész. Tőviről hegyire elmondtam a teljes gyónás minden részletét, beleértve az én meglátásaimat is, melyeket büszkén taglaltam a plébános előtt. Vártam, mi a reakciója, gondoltam, meglepődik, milyen jól kivágtam magam, s hogy mennyire éretten álltam az egészhez. De a plébános egyáltalán nem volt elragadtatva tőlem.

Ezt jól elbasztad, testvérem, mondta rövid gondolkodás után. A pillanat, a pillanat, hát hányszor kell még mondanom! Belenéztl a szemébe? Ugye hogy nem?! Akkor meg min csodálkozol? Láttam, hogy kezd megint vörösödni a feje, de ő nem hagyta abba. Mire ment ez a szegény jóember a te okoskodásoddal? Mihez kezd most a te nagy igazságaiddal? Semmit, barátocskám, egy nagy büdös semmit! Merthogy tudd meg, természetesen igazad volt, minden mondatod tökéletesen fedte a valóságot. Mind megállja a helyét önmagában, belekötni sem lehet. Az egész mégsem ér szart se, mert a legfontosabbat elbaltáztad. Mert vajon miért is mesélte el éppen neked ezt? Mi lehetett benne, hogy feltárja a neki legfontosabbat? A legfájdalmasabbat, élete fordulópontját. Gondolod, hogy teológiai disputát kívánt nyitni saját bajáról?

A plébános rettentően izzadt, s ez jól láthatóan zavarta. Mint aki verejtékezésével kiszolgáltatja magát, közszemlére teszi lényé belsejét. Mintha izzadmánya elárulná gondosan titkolt gondolatait, érzéseit, védtelenné téve a világ előtt. Kitárná mások előtt, amit el kéne rejténie, s az álláról csepegő izzadságcseppekkel önbecsülése maradéka csepegne el. Hatalmas, zászlószerű zsebkendőjével törölgette homlokát, láttam, hogy már nemcsak a hónalja alatt, de a derekánál, sőt a combhajlatoknál is jókora foltok éktelenkednek rajta. Szinte tocsogott a vízben, akárcsak, mikor a szerelmes pillanatról értekezett, féltem, még a végén teljesen beborítja a sós lé. Vagy hogy vért kezd izzadni, szavai a véres verítéken keresztül fognak átbugyogni, hogy egyenesen az arcomra csapódjanak, letörölhetetlenül.

De ő azzal újra otthagyt. Eltöprengtem, az apám jutott eszembe valamiért. Kamaszkoromban egyszer elsírtam neki szerelmi bánatom. Egy ígézően szép szemű lányról, néhány hónapos románcunkról, mely csúfos véget ért, a legszívesebben kiszaladtam volna a világból. Ő végighallgatott, vállamra tette a kezét, majd nagy bölcsen azt mondta, egyszer minden elmúlik, majd jön helyette másik. Meg tudtam volna fojtani ott helyben! Hát miért nem érti, hogy engem nem érdekel a minden, engem csak az az egy érdekel, ami az enyém! A minden véget érhet, csak az az egy ne érjen véget, mert az vagyok én, pont én, senki más. Mihez kezdjek a nagy szavakkal?

Napokig tépelődtem ezen, hol ez, hol az ötlött fel bennem. A szobámban rágódtam késő éjjel, mitévő legyek, mikor kopogtattak az ajtón. A plébános volt az, intett a fejével, kövessem. Átmentünk a parókián, be egyenesen a templomba. Síri csend, sehol egy teremtett lélek. Már épp szólni akartam, mi ez az egész, mikor hirtelen megállt, és felém fordult. Verejtékező arcába néztem, a tekintetében megpillantottam valakit, akit eddig nem láttam. A plébános erre biztatóan bólintott, szelíden megérintett. Már régóta téged vár, suttogetta, és a gyóntatószékre mutatott, a résnyire nyitva hagyott ajtón épp beláthattam. Az én öregem volt az, ott ült a helyemen, lábával szüntelenül harangozott. Én pedig beléptem az ellenkező oldalon, mint aki most már kész visszaadni, mit mástól elrabolt.”